

revision af indsamlingsloven i 1971 gennemførtes i princippet en fri adgang til at iværksætte offentlige indsamlinger. Der indsattes dog i lovens § 2 et forbud mod visse typer af offentlige indsamlinger, herunder indsamling ved anvendelse af kædebreve. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at forbudet mod indsamling ved anvendelse af kædebreve skyldtes, at man fandt denne indsamlingsform uheldig, og at den ikke havde været anvendt ved indsamlinger til velgørende eller almennyttige formål.

Traditionelt har der været tale om egentlige kædebrevsarrangementer, hvor deltagerne ved brev er blevet opfordret til at yde et bidrag til et tidligere led i kæden og samtidig sende opfordringen til at deltage videre til andre.

Arrangementerne har imidlertid gennem årene ændret karakter. Hvervningen foregår nu ofte uden anvendelse af traditionelle kædebreve. I stedet sker hvervning f.eks. under møder eller via elektroniske medier. Samtidig er der i de seneste år fremkommet pyramidearrangementer, der fremstår bedre organiserede end tidligere. Ofte betegnes medlemskab som opnåelse af sælgerrettigheder, ligesom udlodningen af de indsamlede beløb sker centralt og ikke ved, at de underste led direkte sender indskuddene til højere placerede deltagere.

Som følge af den mere udbredte anvendelse af EDB-teknologi og de markant lavere omkostninger ved fremstilling af flot markedsføringsmateriale, fremstår udbyderne nu også mere professionelle og markedsfører sig ofte som store anerkendte selskaber.

Om udbredelsen af pyramidespil har anklagemyndigheden oplyst, at politiet i perioden fra januar 1997 til april 1999 har modtaget 76 anmeldelser vedrørende 9 forskellige arrangementer. Politiet har alene vedrørende det største af disse pyramidespil modtaget 45 anmeldelser fordelt på 32 politikredse, og det antages, at organisationens medlemstal overstiger 1200 personer.

1.4. Anden relevant lovgivning

Visse bestemmelser i straffeloven kan i nogle situationer tænkes anvendt overfor pyramidespil. Der er således i retspraksis eksempler på domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 279 om bedrageri i tilfælde, hvor udbyderne skaffer nye deltagere til arrangementet under foregivende af, at der udbydes et skriftligt materiale med instruktion om, hvordan man nemt tjener penge, men hvor det viser sig, at materialet, som man betaler for, blot indeholder anvisning om, at man kan følge samme fremgangsmåde som udbyderen. Straffelovens § 202 om den, som erhvervmæssigt

udnytter andres ukyndighed, uforstand eller uerfarenhed til at forlede dem til spekulationsforretninger, samt § 282 om åger ses ikke at have været bragt i anvendelse på sådanne arrangementer i retspraksis.

De pyramidespil, der udbydes, har oftest haft en sådan form, at anklagemyndigheden efter en konkret vurdering ikke har fundet grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af straffeloven.

Også markedsføringslovens bestemmelser kan efter omstændighederne finde anvendelse. Indebærer et pyramidespil en overtrædelse af reglerne i markedsføringsloven, kan spillet forbydes ved dom eller ved et foreløbigt forbud nedlagt af Forbrugerombudsmanden. Det har imidlertid i praksis vist sig vanskeligt at identificere en procespart, som et forbud kan forkyn- des for.

1.5. Lovforslagets baggrund

Som nævnt ovenfor under punkt 1.3. er kædebrevsarrangementer i retspraksis blevet henført under indsamlingsloven. Østre Landsret har imidlertid i marts 1999 frifundet de tiltalte i en sag om pyramidespil for overtrædelse af indsamlingsloven. Frifindelsen var begrundet i, at deltagerne blev hvervet som medlemmer, uden at de på noget tidspunkt ved brev blev opfordret til at deltage. Retten fandt derfor ikke, at forholdet kunne sidestilles med indsamling ved anvendelse af kædebreve.

Efter Østre Landsrets afgørelse mangler der en klar hjemmel til at straffe udbydelsen af sådanne pyramidespil. Hensigten med dette lovforslag er at tilvejebringe denne hjemmel, idet det som nævnt er Justitsministeriets opfattelse, at pyramidespil bør være forbudt.

Pyramidespillene er ofte rettet mod unge, der netop er blevet myndige, og som på grund af deres uerfarenhed fristes af muligheden for en hurtig gevinst, selv om de løber en risiko, og selv om en eventuel gevinst i givet fald opnås på andre fremtidige deltageres bekostning. Også andre befolkningsgrupper kan tænkes at lade sig friste af en sådan gevinstmulighed.

En oplysende indsats blandt de unge, som spillene typisk er rettet imod, er meget væsentlig. Justitsministeriet vil derfor henlede Det Kriminalpræventive Råds opmærksomhed på behovet for oplysning om spillenes uheldige konsekvenser. En effektiv information til de unge kan også gives på andre måder, f.eks. ved lokale initiativer på skoler og andre uddannelsessteder.

Justitsministeriet finder imidlertid, at en effektiv bekæmpelse af pyramidespillene tillige forudsætter et forbud mod spillene. Når det samtidig tages i betragt-